

ÀM THẾ NÀO ĐỂ OẠT ÔNG ƯU MIỆU.
TẠI MỘT THƯ - VIỆN HỌC - ĐƯỜNG
KHI MỚI ĐƯỢC THIẾT - LẬP ?

bài của Ê SỸ HÌNH
GSQTTV Trung học Phan Bội Châu
PHAN THIẾT

LTS. "Thân già" đã "lỡ dại" chọn nghề Thư-viện, ý kiến của bạn Lê Sỹ Bình trong bài dưới đây, là tiếng nói chung của chúng ta, tất cả những người có bốn phận phục-vụ đọc-giả tới mức tối đa. Những trớ ngai trong công-tác chuyên-môn thật đầy dẫy, phần lớn là vì thiếu tài liệu và dụng-cụ nghề nghiệp, đã thúc đẩy và đòi hỏi người quản-thủ thư-viện phải có sáng-kien, phải tháo-vát, và phải có tinh-thần thích-dụng tùy-nơi, tùy-lúc, mà trường hợp của quản-thủ thư-viện trung-học Phan-Bội-Châu Phan-Thiết là một thí-dụ cụ-thể.

Tôn trọng ý kiến của tác-giả, tòa soạn cho đăng nguyên-văn bài này mặc dù có vài điểm nho-nhỏ chưa đồng-ý lầm với tác-giả. Sự đóng-góp của bạn Lê Sỹ Bình là một khích-lệ lớn cho Thư-Viện Tạp-San. Mong được sự tiếp-tục công-tác của tất-cả các bạn-hội viên khác và của chính-tác-giả.

Cho-tới nay, sau khi đã làm-việc tại Thư-Viện học đường trung-học Phan-Bội-Châu Phan-Thiết, tổ-chức theo lối "Độc-giả tự-tìm-lấy-sách-trên-kệ" được khoảng 2 năm, tôi vẫn chưa hoàn-toàn-dứt bỗ-hản được ý-tưởng sắp-xếp-lại Thư-viện theo lối cổ-diển-nghĩa là chia Thư-viện làm 2 khu-vực: một-dành-cho-các-kệ-sách và một-dành-cho-bàn-ghế-cùng-học-sinh. Muốn có sách đọc, dù là đọc-tại-chỗ, học-sinh-bất-buộc phai-ghi-tên-nơi Quản-thủ. Tổ-chức theo lối này T.V sẽ có-trật-tự-hơn-nhiều, sách-báo đỡ-hư-rách, đỡ-thất-thoát-nhưng-lại-mang-nặng-hình-thức-chậm-tiến-vì T.V không-phục-vụ-tối-da cho đọc-giả.

Thật-vậy, giá-trị-một-cuốn-sách-không-quen-thuộc-khó-lòng quyết-doán qua-tấm-thẻ-thư-mục, lầm-khi bạn-phai-đọc-sơ-quá-cuốn-sách 5,7-trường-mới-thấy-rằng-nó-hợp-ý-mình-hay-không-hợp, mà cuồn-sách-hợp-ý-bạn-đó-chưa-hắn-phai-là-cuốn-thứ-nhất-hay-thứ-nhì-bạn-hỏi-muốn. Nếu-trong-vòng-5;10-phút-bạn-xin-đổi-sách-tới-4,5-lần-tôi-tin-chắc-bạn-sẽ-bị-mời-ra-khỏi-T.V. Lý-do-de-TVTS, 20

hiểu là trong những thư viện học-duong, GSQT thường làm việc đơn độc, lại còn kiêm nhiệm luôn đủ thứ hám bà lằng như thư ký, lao công mà số độc giả phải kể tới hàng ngàn sấp lên. Còn phải kể tới một lý do tam-lý nữa là các em nhỏ rất ưa là e ngại khi hỏi mượn một cuốn sách trình độ lớp cao, nhất là khi cuốn sách đó viết bằng ngoại ngữ mặc dù em biết chắc là trong cuốn sách đó có nhiều hình ảnh hấp dẫn thích-thú. Vả lại cho dầu T.V của bạn nhỏ hẹp chỉ có độ 4, 5 trăm cuốn sách thì làm xong thẻ sách, phô số, dán nhãn, bao bìa, bạn cũng cần có một khoảng thời gian là 2, 3 tháng tính theo số giờ làm việc trung bình của một GSQT là 24 giờ một tuần. Thêm vào đó một điều nữa là ít có Ông Hiệu-trưởng nào lại dễ tính, để bạn " đóng cửa tiệm " lâu dài làm những công việc có vẻ " khơi khơi " đó.

Vậy tốt hơn hết là bạn cứ áp dụng lối độc-giả tự lựa lấy sách; vừa đỡ mất thì giờ sửa soạn lâu lại không trái với điều chúng ta đã được học hỏi về khoa Thư-viện.

Với một Thư-viện có độ 40 chỗ trở lại, với một số sách khoảng 400, 500 cuốn bạn chỉ cần sửa soạn trong vòng 1 tuần lễ là có thể " mở cửa tiệm " ngay được rồi, cái gì thiếu sót ta sẽ bổ túc sau, cứ thủng thảng mà làm như vậy là vui vẻ cả làng.

Trước hết bạn chia sách ra làm 2 loại :

1/ Tiểu-thuyết (Fiction)

2/ Khảo-cứu (Non-Fiction)

Với loại Tiểu-thuyết bạn hãy kiểm vài ba đệ-tử; chỉ dẫn cho chúng trong vòng 15 phút là chúng có thể tự làm lấy được rồi, tức là cứ lấy 3 chữ đầu của TÁC GIẢ, viết lên nhãn, dán vào gáy sách, bao thêm một lớp băng keo trong và bọc plastic là xong.

Thí dụ : Hồ-Biểu-Chánh ta lấy CHÁ

Nguyễn-Văn-Chà ta lấy CHÀ

Bùi-Văn-Chan ta lấy CHA

Theo văn-phạm VIỆT-NGỮ thì dấu sắc (') đứng trước dấu huyền (`) rồi dấu hỏi (?), ngã (~), nặng (.) . Trên kệ ta sẽ xắp :

CHA - CHÁ - CHÀ

Lối sử dụng 3 chữ đầu có thêm dấu Việt-ngữ trong phần " Tiểu-thuyết " (không cần số), không gây trở ngại đối với tác-giả ngoại-quốc mà lại giúp ích rất nhiều trong vấn đề xắp xếp tác giả Việt. Vì ta có thể phân biệt được sách của những người mang

HOẠT ĐỘNG HỮU HIỆU TẠI TƯƠNG MỚI THIẾT LẬP

Với học sinh chúng thường bỏ sách bừa bãi. Giả thử bạn có phô số đầy đủ đi chăng nữa nhưng nếu chúng bỏ cuốn sách mang số 100 vào ô 900, tìm ra được cuốn sách đó bạn cũng "bết" con mắt luôn. Trong lúc T.V hoạt động, một hai học sinh trực có thể giúp bạn về mặt trật tự và kiểm soát. Bạn sẽ có thời giờ để làm thẻ, phô số, dán nhãn. Lúc bấy giờ, có gì nhảm lẩn ta sẽ sửa lại mà chẳng có gì rắc rối cả.

Theo nhận xét của riêng tôi, thì học sinh rất ít chịu xài học thẻ để tìm sách đọc mà có thói quen đi thẳng lại kệ sách để lục, lục mãi không thấy sẽ tới hỏi G.S.Q.T. Điều này ta chăng nên trách chúng làm gì vì từ nhỏ tới lớn các em đã được chỉ dẫn về cách sử dụng T.V. ra sao đâu? Để có kết quả mỹ mãn hơn, bạn có thể dẫn từng lớp 60, 70 học sinh vào TV của bạn, chỉ dẫn trực tiếp cho chúng về cách tìm sách theo bảng phân DEWEY, màu sắc nhất định mà bạn đã lựa cho từng loại sách, sách đọc xong phải để đúng vị trí cũ, màu nào ở ô đó, gác sách quay ra ngoài v.v....

Giả thử sách đó bị bỏ lung tung thì bạn cũng chỉ tốn rất ít thời giờ để xắp xếp lại vì cuốn sách mang dấu hiệu màu đỏ, màu xanh, lạc vào giữa những cuốn sách màu vàng, màu trắng v.v... sẽ được phát hiện dễ dàng.

Kinh nghiệm cho tôi thấy làm thẻ không ngại, phô số không ngại, tu bổ một cuốn sách hư rách cũng không ngại nhưng hằng giờ, hằng ngày cứ phải đứng lên ngồi xuống xắp sách cho đúng vị trí của nó thì thật quá là một công việc nhảm nhán mà chẳng có lẽ mình lại trao cái cực hình đó cho một người khác lánh trọn.

Trên đây chỉ là một vài ý kiến thô thiển này sinh trong lúc gặp khó khăn khi hành nghề, tôi không dám cho là sáng kiến nhưng cứ tạm gọi là "mèo vặt" cũng chẳng đến nỗi nào. Tôi mong các bạn đem áp dụng thử, góp thêm ý, bổ túc thiếu sót ngõ hầu đem lại phần nào hữu ích cho các em học sinh và sau nữa là đỡ cực phần nào cho cái "thân già" của chúng ta đã "lở dại" theo nghề rồi yêu nghề thì đó chính là điều mà tôi mong ước vậy.

tên THU, Thương, Thú, Thường, Thuởng, Thượng chẳng hạn. Trên kệ sách ta sẽ phân biệt được sách của Ông :

THU (Thương)

THÚ (Thú)

THƯỜNG (Thường)

THƯỞNG (Thuởng)

THƯỢNG (Thượng)

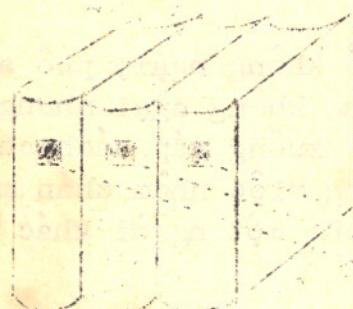
Về phần khảo-cứu, thì bạn phải làm lấy phần đầu, tức là phân sách thành từng loại :

000 Tổng quát

100 Triết-lý

200 Tôn-giáo v.v...

Mặc dầu chẳng có đầy đủ tài liệu trong tay, nhưng đã mang danh là một " Quản thủ ", bạn cũng có thể biết sách thuộc loại nào, mỹ thuật hay kỹ-thuật, văn-chương hay triết-lý . Sau đó bạn lựa lấy 10 màu sắc khác nhau (dùng giấy thủ-công của học trò tiểu-học) cắt thành từng ô vuông mỗi cạnh 1 cm dán lên gáy sách (dán phần trên của gáy sách, phần dưới dùng để dán nhãn)
Thí-dụ : Ta lựa màu trắng cho TỔNG QUÁT, đen cho TRIẾT-LÝ, vàng cho TÔN-GIÁO v.v...

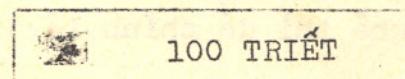
Ô VUÔNG MÀU ĐEN

DÁN TRÊN GÁY SÁCH

CHO BIẾT SÁCH THUỘC

LOẠI T R I E T - H O C

Trên kệ sách, bạn cũng sẽ dùng những màu sắc tương ứng để chỉ dán vị trí của những cuốn sách thuộc cùng 1 loại. Bạn nhớ làm lớn lớn một chút cho dễ nhận và phải dán màu sắc lựa chọn vào từng ô sách một. Kỷ hơn, bên cạnh bạn nên viết số thập phân DEWEY và tên loại sách, thí dụ :

Khi đọc sách xong, học-sinh chỉ việc để lại cuốn sách có mang màu đó vào ô màu đó, màu đen vào ô màu đen... chẳng mấy khó khăn. Với một số sách lối 4, 5 chục cuốn trong 1 ô nhất định, bạn muốn tìm ra 1 cuốn sách định kiểm cũng chẳng lấy gì làm khó nhọc cho lắm.

(See ABSTRACT, p.66-3)